

Norges vassdrags- og energidirektorat
Boks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Trondheim, 27.03.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/10997

Saksbehandler:
Jarl Koksvik

Høringsuttalelse til konsesjonssøknad for Hjartås kraftverk i Rana kommune, Nordland

Vi viser til den oversendte søknaden fra MiljøKraft Nordland AS om konsesjon til bygging av Hjartås kraftverk i Rana kommune. Videre vises til Fylkesmannen i Nordlands uttalelse i saken, datert 5.3.2014. Utsatt uttalelse i forhold til opprinnelig frist er avgitt etter avtale med saksbehandler i NVE.

Miljødirektoratet har i det følgende valgt å gjøre en vurdering av det omsøkte tiltaket med hovedvekt på tiltakets berøring med Ranelva som nasjonalt laksevasdrag. For øvrige fagtema, samt for den omsøkte kraftledningen, vises til Fylkesmannen i Nordlands uttalelse i saken.

Bakgrunn

Hjartås kraftverk er planlagt å skulle utnytte fallet ved Raufjellfossen i Ranelva. Kraftverket vil være et tilsigsstyrt elvekraftverk og vil få inntak oppstrøms eksisterende terskel på kote 245 moh. Fra inntaket er det planlagt at vannet skal ledes i en 80 m lang kanal inn til en inntaksluke som etableres ved Sølvjohaugen. Det er planlagt tre ulike alternativer med forskjellig utløp i Ranelva. Alternativene A og B har lik trase for tilløpstunnelen og lik plassering av kraftstasjonen. Forskjellen mellom alternativene er plasseringen av utløpskanalen hvor den for alternativ A og B vil ligge på henholdsvis 161 og 160 moh. Lengden på elveavsnittet som vil få fraført vann vil ligge på henholdsvis 2,3 og 2,5 km, hvorav 1,6 og 1,8 km vil være på den anadrome strekningen. Årlig midlere produksjon er beregnet til å ligge på henholdsvis 52,2 GWh/år for alternativ A og 52,7 GWh/år for alternativ B. Alternativ C, som er foreslått og bedt utredet av NVE, har utløp på kote 195 moh., som er øverst på den anadrome strekningen. For dette alternativet vil 0,7 km av elva få fraført vann. Det er beregnet en midlere årlig produksjon på 28,8 GWh/år. Maks slukeevne vil for alternativ A og B ligge på 28,5 m³/s, mens den for alternativ C vil ligge på 25,1 m³/s. Minste slukeevne vil være 1,0 m³/s for alternativ A og B og 0,9 m³/s for alternativ C.

Det er planlagt slipp av minstevannføring etter følgende oppsett:

- 0,5 m³/s i perioden 15.10 - 30.4 (vinter)
- 1,0 m³/s i perioden 1.5 - 30.6
- 1,5 m³/s i perioden 1.7 - 31.7
- 2,0 m³/s i perioden 1.8 - 14.10

Det søkes om konsesjon for alle tre alternativene etter følgende prioriteringsrekkefølge; alternativ B, A og C.

Fylkesmannen har frarådet at det gis konsesjon for Hjartås kraftverk.

Miljødirektoratets vurdering

Klimaendringer er en av vår tids viktigste miljøspørsmål som krever store endringer både i energiproduksjon og energibruk. For å medvirke til større utslippsreduksjoner prioriterer Norge økt innsats på fornybar energiproduksjon. Stortinget har gjennom å ta fornybardirektivet inn i EØS-avtalen satt som mål at 67,5% av norsk energibruk skal komme fra fornybare energikilder i 2020. Samtidig kan utbygging av fornybar energi medføre store naturinngrep og det er viktig at utbygging av fornybar energi skjer med minst mulig skade på natur.

Nasjonalt laksevassdrag (NLV) og vurderingene i konsekvensutredningen

Ranelva ble av Stortinget utnevnt som nasjonalt laksevassdrag i 2007. Formålet med ordningen er å gi viktige laksebestander i Norge en særlig beskyttelse mot framtidige inngrep. I de 52 vassdragene som omfattes av ordningen er det følgelig ikke tillatt med nye tiltak og aktiviteter som kan virke negativt inn på villaksen. I henhold til St.prp.nr. 32 (2006-2007) *Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag*, sies følgende om vassdragsregulering og beskyttelsesregimet i nasjonale laksevassdrag: «*Tiltaket kan ikke gjennomføres når det fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning for laksen.*» Selv om det på grunn av at fisketrappa i Reinforsen for tida er stengt ikke vandrer anadrom fisk opp til tiltaksområdet i dag, er hele den 56 km lange strekningen fra fjorden og opp til Raufjellforsen omfattet av ordningen. Det jobbes for tiden med å få på plass en løsning som gjør at fisken igjen kan forsere vandringshindret i Reinforsen. I tillegg ble det i 2013 startet utplanting av rogn ovenfor fossen og det vurderes om det skal flyttes voksen fisk forbi trappa sommeren 2014. Alt dette som et ledd i å starte reetablering av laks oppstrøms Reinforsen.

I den forelagte konsekvensutredningen, som omfatter ferskvannslokaliteter, ferskvannsbiologi og fisk, er verdien av influensområdet som berører den anadrome strekning, satt til stor. Dette som følge av statusen som nasjonalt laksevassdrag. For vurdering av tiltakets konsekvens, er denne samlet sett satt til liten negativ for alternativ A, og liten positiv for alternativ B. Dette er basert på at konsulenten har vurdert at høy vannhastighet og grovt substrat gjør områdene mellom kraftverksutløp og nedre del av Raufjellforsen, hvor laksen stopper, uegnet som

gyte- og oppvekstområder for anadrom fisk. I tillegg påpekes det at bratte elvebredder vil gi liten endring i vanddekket areal ved skiftende vannføringer, samt at bunndyrproduksjonen er antatt å være lav. Årsaken til at alternativ B får konsekvensvurderingen liten positiv, er at det ved utløpet av kraftverket foreslås etablert et gyteområde som avbøtende tiltak. I følge konsekvensvurderingen er tilgjengelige gyteområder en minimumsfaktor i øvre deler av elva og et slikt område så langt oppe kan bidra til at produksjonspotensialet for anadrom fisk i større grad blir utnyttet. I totalvurderingen for konsekvensen av dette alternativet heter det at: *«Den positive effekten av tiltaket med å etablere et gyteområde i denne delen av elva ansees som viktigere enn de eventuelle negative effektene av redusert vannføring på den berørte strekningen».*

For alternativ C er også den samlede konsekvensvurderinga satt til liten negativ. Alternativet har som tidligere nevnt utløp øverst på den anadrome strekning og vil dermed i betydelig mindre grad berøre områder av betydning for anadrom fisk. Konsekvensplasseringa forutsetter at det gjøres tiltak for å forhindre gassovermetning og mulige utfall i kraftstasjonen.

Kunnskapsgrunnlaget og konfliktvurdering med NLV

Miljødirektoratet vurderer at det i hovedsak er alternativ A og B som må vurderes opp mot eventuelle konflikter med Ranelva som nasjonalt laksevasdrag. Slik prosjektet er omsøkt er det liten tvil om at tiltaksområdet får endret vannføring gjennom året ved en eventuell realisering av prosjektet. Spørsmålet er i hvilken grad dette vil påvirket laksens vandring og produksjon, og om disse effektene er av *nevneverdig negativ betydning* for arten (jf. St.prp. 32). Som Fylkesmannen i Nordland viser til i sin uttalelse, ligger det i ordlyden *nevneverdig* at det er noe som er verdt å nevne, men at det er lite som skal til før et forhold er av betydning. Med andre ord skal terskelen for når en negativ konsekvens er overskredet være lav, og beskyttelsesregimet for nasjonale laksevasdrag vil gjelde selv om virkningen er av ubetydelig karakter. Miljødirektoratet vurderer at senere års strenge praksis i behandlingen av nye søknader til konsesjon i nasjonale laksevasdrag, hvor kraftverk som frafører vann fra anadrom strekning sjelden får konsesjon, underbygger denne språkforståelsen. Med utgangspunkt i dette mener Miljødirektoratet at den omsøkte søknaden for Hjartås kraftverk må vurderes strengt.

Den største utfordringen knyttet til å avdekke viktigheten av influensområdet for laks, er at det ikke går sjøvandrende laksefisk opp til Raufjellfossen i dag. Det betyr at det ikke kan gjøres konkrete målinger og observasjoner verken av den voksne fiskens bruk av området (vandring og gyteaktivitet) eller betydningen det har for ungfisk. Historiske observasjoner foretatt før 1987, da laksetrappa ble stengt, tyder imidlertid på at en god del fisk vandret opp til denne delen av vassdraget tidligere. Dette går fram av konsekvensutredninga hvor det står at: *«Laksen, som normalt kom opp i august pleide å vandre helt opp til Raufjellfors da trappa i Reinfossen var åpen. Der kunne det observeres svært mange fisk.»* Dette tyder på at laksen igjen vil vandre opp til influensområdet for Hjartås kraftverk så

snart det blir gjort noe med vandringshinderet i Reinforsen, eller det blir satt ut fisk som transporteres forbi fossen med bil.

Videre blir spørsmålet om fisken vil bruke dette området kun som standplass fram til den slipper seg nedstrøms og gyter lenger ned i vassdraget, eller om det vil foregå gyteaktivitet og produksjon av ungfisk av betydning også innenfor det aktuelle influensområdet. Gitt det siste, vil man, spesielt på grunn av endret vannføring, raskt kunne komme i konflikt med vassdraget som nasjonalt laksevasdrag.

Når konsulenten i en inngrepssak i et nasjonalt laksevasdrag konkluderer med at et område er uegnet både til gyting og oppvekst, forventer Miljødirektoratet at tema som underbygger dette er godt utredet. I foreliggende søknad baserer vurderingene av gyte- og oppvekstforholdene seg på en befaring foretatt fra land. Vedrørende befaringssomfanget, står det at: «*Langs deler av strekningen er det imidlertid så bratt at det ikke er forsvarlig å bevege seg langs kanten...Her og andre steder der det var vanskelig å få god informasjon fra land ble det benyttet informasjon fra foto tatt fra helikopter*». Miljødirektoratet anser dette som en grei metode for å få en grov oversikt over områdets beskaffenhet og den vil sannsynligvis kunne gi et inntrykk av om det forekommer større områder aktuell for gyting og/eller oppvekst. I konsekvensutredningen er det referert til at metoden også tidligere er benyttet i vassdraget og at vurderingene da var de samme¹. Når spørsmålet kommer til om inngrep skal tillates i et nasjonalt laksevasdrag og det skal gjøres vurderinger på nivået *nevneverdige skade*, mener imidlertid Miljødirektoratet at denne formen for kartlegging blir for grov. Fra andre vassdrag preget av grovt substrat er det for eksempel kjent at selv små ansamlinger av grus og stein bak grovere substrat (blokk og storstein), kan fungere godt til gyting. Selv om mange faktorer spiller inn i forhold til hvor god overlevelsen fra den enkelte gyting blir, vil slik flekkvis, spredt gyting, kunne tenkes å gi bra overlevelse på grunn av mindre intraspesifikk konkurranse. Dermed vil relativt få gytegroper i et slikt område kunne stå for en ikke uvesentlig ungfiskproduksjon, selv om området grovt sett kan virke uegnet fordi det mangler typiske gyteområder. Miljødirektoratet er ikke kjent i det aktuelle området, men ser i konsekvensutredningen at det bl.a. i sone 8, som ligger innenfor influensområdet, er observert et slikt 8 m² stort felt med grus og stein som kan være aktuell for gyting. Dette viser at det kan være potensial for flere slike mindre gytelommer, men den benyttede metodikken vil trolig ikke være detaljert nok til å fange opp omfanget av slike områder. Dermed vil man kunne få et feil inntrykk av den faktiske tilgangen på gytemuligheter på strekningen. At registreringer har hatt lav oppløselighet framkommer også av konsekvensutredningsrapporten: «*Angivelsen av gytemuligheter er forholdsvis grov.... En finkartlegging ville blitt langt mer omfattende og ligger utenfor detaljeringsgraden i denne undersøkelsen*». Miljødirektoratet mener at metoder som kartlegging ved bruk av raftingbåt og vannkikkert som bl.a. er benyttet i

¹ Halvorsen, M. 2003. Bedre fiske i regulerte vassdrag i Nordland. Fagrapport 2002 - Fylkesmannen i Nordland. Rapport 9-2003. 77 s.

vanskelig tilgjengelige områder i Orkla og Gaula, samt undervannsobservasjoner² burde vært prøvd. Som ledd i å få et bedre bilde av områdets betydning for oppvekst av ungfisk burde også mer moderne former for habitatkartlegging som for eksempel klassifisering av mesohabitat³ og måling av skjulkapasitet⁴, ha vært benyttet der dette er mulig. Ut fra bildematerialet, beskrivelsene og kartlegginga som er gjennomført, mener vi det også kan være grunn til å stille spørsmål ved om ikke de fysiske forholdene kan være noe bedre egnet som oppvekstområder enn hva som framkommer gjennom konsekvensutredninga. Blant annet vil grovt substrat, som det er mye av, gi gode skjulmuligheter for både eldre ungfisk og større fisk. Høy strømhastighet er også gunstig for laks og selv de kraftigste strykene kan inneholde gode habitater for lakseungene. Det er også verdt å merke seg at strekningen rett nedstrøms utløpet av hovedalternativet (alternativ B) er beskrevet som et godt oppvekstområde og et dårlig til godt gyteområde. Oppstrøms vandring av ungfisk fra dette området til nedre del av influensområdet virker å kunne være sannsynlig og vil dermed også kunne øke betydningen av disse områdene.

Selv om det i konsekvensutredningsrapportene er hevdet at bratte elvekanter gjør at endringene i vanddekt areal mellom ulike vannføringer blir små, mener Miljødirektoratet at også dette burde ha vært bedre utredet. Sammen med en bedre kartlegging av fysisk habitat for fisk ville dette gitt et bedre beslutningsgrunnlag vedrørende de negative konsekvensene på laks.

Med utgangspunkt i at det for søknader som berører nasjonale laksevassdrag bør stilles ekstra strenge krav til konsekvensutredningen som følge av at selv små (nevneverdige) negative konsekvenser på laksebestanden kan komme i konflikt med beskyttelsesregimet, mener Miljødirektoratet at den foreliggende konsekvensutredningen for fisk ikke fullt ut tilfredsstiller de krav til kunnskapsgrunnlag som denne typen søknader bør kreve (jf. naturmangfoldloven § 8).

Samla belastning

Ranavassdraget er allerede sterkt berørt av kraftutbygging. Gjennom realisering av Bjerka - Plura konsesjonen fra 1962 er flere tilløpselver og bekker oppstrøms influensområdet til Hjartås kraftverk overført eller tatt inn i magasinet i Kalvatn og videre til Store Akersvatn. Dette har medført at hele 60 % av vannføringa i øvre del av vassdraget i dag er fraført. Dette påvirker alle deler av vassdraget nedstrøms ved lavere vannføring, mindre vanddekt areal og reduserte produksjonsområder for bunndyr og fisk. Bjerka-Plura utbygginga har også gjort at sideelvene Plura og

² Bremset, G. 2009. Fisketeljingar i Nausta i løpet av fiskesesongen 2008. Vurdering av oppvandringsforhold og vandringshinder. - NINA Rapport 462, 26 sider

³ Borsyani, P., Alfredsen, K., Harby, A., Ugedal, O. & Kraxner, C. 2004. A meso-scale habitat classification method for production modelling of Atlantic salmon in Norway. - *Hydroecologie Appliquée* 14, 119-138

⁴ Finstad, A.G., Einum, S., Forseth, T. & Ugedal, O. 2007. Shelter availability affects behaviour, size-dependent and mean growth of juvenile Atlantic salmon. - *Freshwater Biology* 52, 1710-1718.

Tverråga, som ligger nedenfor Reinforsen, har fått redusert vannføring. Begge disse har anadrome strekninger på henholdsvis 3 og 10 km. På nordsida av vassdraget ligger Langvatnreguleringa som påvirker vannføringa fra Reinforsen og ned til fjorden gjennom at vann fra både Langvassåga og Ranelva kan tas inn i kraftverket gjennom inntaket i Langvatnet. I selve Reinforsen ligger Reinforsen kraftverk som er et elvekraftverk som unytter fallet i selve fossen.

Vassdraget innehar med andre ord en rekke reguleringer som til sammen påvirker vassdragsmiljøet i betydelig grad. I tillegg har deler av vassdraget i perioder vært under betydelig påvirkning av tilførsler av slam fra gruvevirksomheten ved Rana Grubers aktivitet ved Gullbekkheia. Dette har i perioder medført sedimenteringer på bunnsstratet langt nedstrøms utslippsstedet. Videre var Ranavassdraget i en lang periode fra 1979-2003/2004 sterkt påvirket av laksedreperen *Gyrodactylus salaris*. Vassdraget gjennomgikk flere omfattende rotenonbehandlinger i 2003/2004 og ble friskmeldt i 2009. Laksen i vassdraget er i dag under reetablering.

Med bakgrunn i vannforskriften er vassdraget vurdert med risiko for ikke å oppnå god økologisk tilstand og er en kandidat til å bli en sterk modifisert vannforekomst. Påvirkningene som er vektlagt er spesielt fraføring av vann gjennom ovennevnte kraftutbygginger, samt påvirkningene fra gruvevirksomhet og tidligere *G. salaris*.

I lakseregisteret er bestandstilstanden for laks satt til moderat påvirket. Vassdragsregulering og rømt oppdrettslaks er satt som avgjørende for at ikke bestanden når god tilstand. I tillegg er defekt fisketrapp og effektene av rotenonbehandling lagt til grunn for tilstandsvurderinga.

I det nylig gjennomførte revisjonsprosjektet hvor NVE og Miljødirektoratet i fellesskap gjennomgikk og prioriterte mellom vassdrag som har konsesjoner som kan revideres innen 2022, ble Ranavassdraget plassert i høyeste prioritet. Vassdragsreguleringenes påvirkning på viktige verdier innenfor spesielt temaene fisk/fiske og landskap ble vektlagt.

En oppsummering av ovennevnte forhold viser at den samla belastninga for vassdraget er høy og at påvirkningene allerede er så stor at den økologiske tilstanden bl.a. for laks er nedsatt. Vurderinger gjort i både vannforskriften og revisjonsprosjektet viser også at tiltak er nødvendig for å avbøte situasjonen i vassdraget. Dette er en svært uheldig utvikling, spesielt med tanke på at vassdraget er utpekt som nasjonalt laksevassdrag. Miljødirektoratet mener følgelig at det bør utvises betydelig varsomhet med å tillate nye inngrep som kan tenkes å få ytterligere negativ innvirkning på laksebestanden og elveøkosystemet for øvrig. Erfaringer fra andre vassdrag hvor det har vist seg at uventa konsekvenser kan dukke opp ved selv små endringer i vassføring, gjør at det er grunn til å være spesielt varsom i vassdrag som allerede er betydelig negativt påvirket. I Åbjøravassdraget lenger sør i Nordland, fikk man bl.a. etter en mindre tilleggsoverføring, en betydelig fiskedød hos årsyngel av laks og sjøørret om sommeren. Etter grundige studier ble det avdekket at dødeligheten skyldes en

sykdom (PKD) forårsaket av en parasitt som blomstrer opp i perioder med lav vannføring og høy temperatur^{5,6}. Den relativt beskjedne tilleggsoverføringa medførte i dette tilfellet en så betydelig uforutsett negativ konsekvens at NVE valgte å sette i gang en prosess for å endre manøvreringsreglementet.

Langtidseffekter av en regulering kan videre medføre at negative konsekvenser ikke gjør seg gjeldene før mange år etter at kraftverket er satt i drift. I Ranelva er det over tid utført flere boniteringsundersøkelser. Resultatene fra den første boniteringa fra midten av 1970-tallet, som konkluderte med at strekninga mellom Reinforsen og Raufjellforsen hadde stort potensial for produksjon av laks⁷, står i relativt sterk kontrast til den siste undersøkelsen som ble gjennomført i 2011, og som konkluderte med at produksjonspotensialet på denne strekningen var relativt lavt, det totale elvearealet tatt i betraktning⁸. I sistnevnte rapport vises det til at områder som i utgangspunktet ville vært gode gyte- og oppvekstområder nå preges av store mengder sand som forringer områdenes verdi. I rapporten er det vurdert at en mulig forklaring kan være tilførsler fra en stor vårflom samme år. Forskjellen mellom de to undersøkelsenes konklusjoner kan også ligge i ulik metodikk. Samtidig er det kjent fra andre vassdrag at nedsatt vannføring og eventuell reduksjon i antall flommer over tid, kan forårsake økt sedimentering. Den første studien ble gjennomført ikke mange år etter at reguleringene ble satt i drift, mens den siste undersøkelsen ble gjennomført nær 35 år senere. Selv om Ranavassdraget fortsatt kan ha kraftige flommer, er vannføringa betydelig redusert i forhold til uregulert tilstand. Det kan derfor ikke utelukkes at forskjellene som ble observert i substratkvalitet kan skyldes en langtidsvirkning av reguleringa. Dette må i så fall også tas med i vurderinga av den samla belastninga i vassdraget.

Andre forhold

Som følge av de betydelige fraføringene av vann i Ranavassdraget gjennom de eksisterende konsesjonene, har konsesjonær et kompensasjonspålegg for utsetting av fisk. Dette var i utgangspunktet et pålegg på 30 000 smolt, men ble i 1996 omgjort til drift av genbank og etter hver til utlegging av 1 000 000 rognkorn (pålegg 2005/2011). Dette som ledd i reetableringa av laks i vassdraget etter rotenonbehandlingene. Tidligere ble all rogn lagt ut nedenfor Reinforsen, men fra 2013 har man også startet arbeidet ovenfor fossen. Gjeldende pålegg går til 2015. I forbindelse med utplantinga av rogn ovenfor Reinforsen, har det vist seg at de store mengdene sand på elvebunnen har skapt problemer med tanke på å finne godt egna steder for dette arbeidet. I et varsel om et nytt pålegg til regulanten, er det nå ønske om å få gjennomført en ny bonitering av strekningen ovenfor Reinforsen med tanke på områdets produksjonskapasitet og områder som egner seg

⁵ Forseth, T., Fjeldstad, H-P., Ugedal, O. & Sundt, H. 2007. Effekter av vassdragsregulering på smoltproduksjonen i Åbjørvasdraget - NINA Rapport 233. 87 s.

⁶ Ugedal, O., Forseth, T. Fiske, P., Jensås, J.G. & mo, T.A. 2010. Bestandsstatus for laks og sjøaure i Åbjørvasdraget - NINA Rapport 536. 74 s.

⁷ Johnsen, B. O. 1978. Fiskeribiologiske undersøkelser i de lakseførende deler av Ranavassdraget - Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk. Reguleringsundersøkelsene i Nordland 7-1978. 54 s.

⁸ Hansen, Ø.K. 2012. Fiskefaglig aktivitet i 2007-2011. Bedre fiske i regulerte vassdrag. Rapport. 104 s.

for rognutlegging. Det er så langt ikke tatt stilling til videreføringen av kompensasjonspålegget når dette går ut i 2015. Samtidig jobbes det med å få på plass en løsning for å få fisken til å vandre forbi Reinforsen igjen. Dersom boniteringsundersøkelsene som er varslet viser at det er mangel på gode områder på strekningen mellom Raufjellforsen og Reinforsen, vil det kunne være aktuelt at eventuell videreføring av kompensasjonsutsettingene i vassdraget vil måtte foregå oppstrøms Raufjellforsen. Dette for ikke å komme i konflikt med naturlig gyting på restvannføringsstrekningen. Et kraftverk med inntak ovenfor Raufjellforsen vil kunne komme i konflikt med et slikt arbeid.

Miljødirektoratets totalvurdering og konklusjon

Miljødirektoratet har valgt å avgi høringsuttalelse med utgangspunkt i det omsøkte prosjektets berøring med Ranelva som nasjonalt laksevasdrag (NLV). I den sammenheng skal det vurderes om tiltaket kan komme i konflikt med beskyttelsesregimet for NLV gjennom at det kan få nevneverdig negativ betydning for laksen. Miljødirektoratet er skeptisk til at den foreliggende konsekvensutredningen gir et godt nok grunnlag til å kunne konkludere vedrørende dette. Det er en utfordring at det ikke finnes laks på strekingen i dag som gjør det mulig å gjennomføre konkrete målinger av områdetets betydning for arten. Terskelen for når et prosjekt gir nevneverdig negativ skade og dermed kommer i konflikt med beskyttelsesregimet er imidlertid lav, og usikkerheten bør komme laksen til gode. Eldre observasjoner viser da også at det tidligere gikk mye fisk opp til influensområdet, og selv endret vandringsmønster og tilgang på de øvre områdene oppstrøms Bjellåga, hvor effekten av minstevannføringa vil være størst, vil kunne være i konflikt med beskyttelsesregimet. Forslaget om et avbøtende tiltak med anleggelse av gytesubstrat ved kraftverksutløpet i alternativ B, vurderes ikke å være tilstrekkelig til å kunne avbøte effektene av redusert vannføring. Til dette er den faktiske effekten av dette for usikkert. I tillegg vil det å anlegge gyteområder på dagens vannføring, dersom dette vurderes som nødvendig, være et tiltak som trolig vil kunne være av betydelig større verdi.

Det er likevel den samla belastninga og den totale tilstanden i Ranelva som gjør at direktoratet stiller seg svært skeptisk til en realisering av Hjartås kraftverk. Laksen og dens leveområder, som i lys av vassdragets utnevnelse som nasjonalt laksevasdrag skal ha spesiell fokus, er allerede sterkt berørt av vassdragsutbygginger, gruvedrift, vandringsproblemer og langtidseffekter etter gyro og gjentatte rotenonbehandlinger. Vurderingen av vassdraget som kandidat til å bli en sterkt modifisert vannforekomst etter vannforskriften og plasseringen i kategori 1.1 i revisjonsprosjektet, viser at vassdraget er under stort press. Det å skulle plassere et nytt kraftverk som vil påvirke ca. 2 km av den øverste delen av den anadrome strekningen i et område som, med unntak av redusert vannføring fra tidligere fraføringer, framstår som relativt urørt, vurderes ikke å være tilrådelig.

Med utgangspunkt i verdien av vassdraget som et nasjonalt laksevasdrag, og den samla belastninga vassdraget allerede er underlagt, anbefaler Miljødirektoratet, i likhet med Fylkesmannen i Nordland, at det ikke gis

konsesjon til alternativ A og B for Hjertås kraftverk. Med utgangspunkt i at det i framtida kan være aktuelt å benytte området ovenfor Raufjellforsen som utsettingsområde av fiskemateriale for å kompensere for allerede eksisterende vassdragsreguleringer, er vi også skeptisk til en realisering av alternativ C. En eventuell konsesjon til dette alternativet må i så fall utformes på en slik måte at det ved behov vil være mulig å iverksette avbøtende tiltak, og sikre tilstrekkelig vannføring, til å lede utvandrende smolt forbi kraftverksinntaket og ned minstevannføringsstrekningen på en tilfredsstillende god måte.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Øyvind Walsø
seksjonsleder

Kopi til:
Fylkesmannen i Nordland
Rana kommune
Nordland fylkeskommune